Syyttäjälaitos **4.12.2024** SY/3361/2024

Eduskunnan lakivaliokunta

LaV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto, 4.12.2024, SY/3361/2024

Viite: Lakivaliokunnan lausuntopyyntö 11.12.2024 KAA 2/2024 vp kannabis lailliseksi, säännellyksi ja verolle

Syyttäjälaitos ei kannata kansalaisaloitteessa ehdotettua kannabiksen käytön, hallussapidon, omatarveviljelyn, valmistuksen ja myynnin rangaistavuuden poistamista. Kansalaisaloitteessa ehdotetaan edellä kuvattuun lainvalmisteluun ryhtymistä, mikä johtaisi kannabiksen laillisen aseman muuttamiseen Suomessa: kannabis laillistettaisiin ja sen kotikasvatus sallittaisiin.

Syyttäjälaitos viittaa terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) 27.5.2024 päivättyyn ja lakivaliokunnalle osoitettuun lausuntoon, missä kuvataan kannabiksen viimeaikaisia laillisen aseman muutoksia ulkomailla ja muutosten aiheuttamia seurauksia kuten kannabiksen käytön lisääntymistä ja siitä seurannutta terveydellisten ja sosiaalisten haittojen lisääntymistä. THL on paras asiantuntija kannabiksen laillistamisen kansainvälisestä kehityksestä ja sen seurauksista eri-ikäisille käyttäjäryhmille. Syyttäjälaitos pyrkii tässä lausunnossaan arvioimaan sitä, millaisia vaikutuksia kannabiksen laillistamisella olisi syyttäjien työmäärään.

Kannabis on tällä hetkellä yksi yleisimmistä käytettävistä huumausaineista, joten syyttäjien pöydälle tulee harkittavaksi monenlaisia tuomioistuinkäsittelyyn johtavia kannabisjuttuja: erikokoisia kasvatusjuttuja ja sekä keskisuuria että suuria maahantuonti- ja myyntijuttuja, joissa hasis ja marihuana ovat keskeisessä roolissa. Laajoissa ja vaativissa törkeissä huumausainerikosasioissa kannabis on yleensä yksi

päämyyntiartikkeli muiden huumausaineiden joukossa. Suomessa käsiteltäviin huumejuttuihin liittyy usein myös ulkomaalaisia huumerikollisia. Huumausaineiden käyttörikokset hoidetaan pääsääntöisesti sakkomenettelyssä.

Syyttäjälaitoksen toiminnan kannalta on syytä pohtia, vähentäisikö kannabiksen laillistaminen esitutkintaviranomaisten taikka oikeusviranomaisten, kuten syyttäjien, työtä. Kansalaisaloitteessa arvioidaan, että kannabiksen tuotannon ja myynnin sääntely tyrehdyttäisi järjestäytyneen rikollisuuden tuottoisan huumebisneksen, johtaisi sitä kautta viranomaisten resurssisäästöihin ja muuntaisi laittoman huumekaupan rikoshyödyn valtion saamiksi verotuloiksi.

Laillisessa kaupassa kannabiksen hintaa katukauppahintaan verrattuna nostaisivat verot ja haittaverot. Laillisen kannabiskaupan vertailukohde voidaan hakea alkoholista. Alkoholijuomavero muodostaa ison osan alkoholijuomien hinnasta. Alkoholin kulutus aiheuttaa yhteiskunnalle kustannuksia ja siksi sen verotus on Suomessa korkea. Esimerkiksi viinin hinnasta verojen osuus on 56 %, hankintahinta myyjälle lisättynä pantin arvolla 29 % ja myyntikate 15 % (Alko/www.alko.fi). Alkoholin hinta onkin tutkimusten mukaan saatavuuden ohella keskeinen keino vähentää alkoholihaittoja. Oletus on, että kannabiksen käytöstä aiheutuvat haitat johtaisivat meilläkin alkoholin kaltaiseen tiukkaan verotuskohteluun.

Syyttäjien arvion mukaan laiton huumebisnes tuskin luopuu tulonlähteestään. Se osaa hinnoitella kannabiksen siten, että sen markkinaherruus säilyy. Kannabiksen laiton maahantuonti ja mustan pörssin kauppa tulisivat jatkumaan laillisen kauppahinnaltaan korkean kannabiksen myynnin rinnalla. Näin ollen esitutkintaviranomaisten ja syyttäjän työt tuskin vähenisivät kannabiksen maahantuonti- ja myyntiportaan osalta. Kannabiksen käytön laillistamisen seurauksena ne luonnollisesti vähenisivät puhtaissa kannabiksen käyttörikostapauksissa, mutta laillistamisen aiheuttaman käytön ja siitä seuraavan sairastavuuden lisääntymisenä kulut siirtyisivät hyvinvointialueiden viranomaisten

kontolle. Syyttäjät arvelevat, että myös kannabiksen aiheuttamat huumerattijuopumukset lisääntyisivät käytön yleistymisen seurauksena.

Laittoman kannabiskaupan jatkumista laillisen rinnalla tukee myös se, että Suomessa huumeiden käyttäjä on tyypillisesti sekakäyttäjä – kannabis on vain yksi päihdelaji hänen jokapäiväisessä repertuaarissaan. Sekakäyttäjä ei pysty maksamaan kannabiksesta verotuksen nostamaa kovaa hintaa. Lisäksi on tarkoituksenmukaista ja kokonaistaloudellista tehdä kaikki huumehankinnat (kannabis, bentsot, piri, subut ja peukku) yhdeltä ja samalta myyjältä. Sekakäyttökulttuuri olisi omiaan pitämään yllä laitonta kannabiskauppaa ainakin kaikista huono-osaisimmille huumeiden käyttäjille kohdistettuna.

Jukka Rappe, apulaisvaltakunnansyyttäjä

Leena Metsäpelto, valtionsyyttäjä

Yhteystiedot

Syyttäjälaitos, valtakunnansyyttäjän toimisto
Lintulahdenkuja 4, 00530 Helsinki
Puhelin 029 56 20800, faksi 029 56 20888
valtakunnansyyttaja.syyttaja@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Leena Metsäpelto
Valtionsyyttäjä
Syyttäjälaitos
leena.metsapelto@oikeus.fi

Digital PDF Signature / Digitaalinen PDF-allekirjoitus
Jukka Rappe
Apulaisvaltakunnansyyttäjä
Syyttäjälaitos
jukka.rappe@oikeus.fi